श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्

सत्रान्तपरीक्षा – नवम्बर-दिसम्बर, २०१६

कक्षा – शास्त्रिप्रथमवर्षम् (SEM-1) **प्रश्नपत्रम् – ६** गुणाः - ७०

विषयः – रामानुजवेदान्तः **कोड – CC-1.1.2** समयः – ०३ तः ०६ पर्यन्तम्

दिनाङ्कः – १०/१२/२०१६ सन्दर्भग्रन्थः – ईशकेनमुण्डकोपनिषदः (रङ्गरामानुजभाष्यसहिताः)

प्रथमान्वितिः (Unit-1)

प्रश्नः – १ **निम्नलिखितेषु मन्त्रेषु कस्योश्चिद् द्वयोः मन्त्रयोः यथाभाष्यं व्याख्यां लिखत।** ०८

(१) श्रोत्रस्य श्रोत्रं मनसो मनो यद्वाचो ह वाचं स उ प्राणस्य प्राणः।
चक्षुषश्चक्षुरतिमुच्यधीराः प्रेत्याऽस्माल्लोकादमृता भवन्ति॥

(२) यस्यामतं तस्य मतं मतं यस्य न वेद सः।
अविज्ञातं विजानतां विज्ञातमविजानताम्॥

(३) इह चेदवेदीदथ सत्यमस्ति न चेदिहावेदीन्महती विनष्टिः।
भूतेषु भूतेषु विचिन्त्य धीराः प्रेत्यास्माल्लोकादमृता भवन्ति।

प्रश्नः – २ **निम्नलिखितयोः कस्यचिद् एकस्य निबन्धात्मकम् उत्तरं लिखत।** ०८

(१) उपनिषदां परिचयपुरस्सरं केनोपनिषदः शान्तिमन्त्रं विलिख्य तस्य व्याख्यां लिखत

(२) केनोपनिषदः चतुर्थखण्डस्य सारांशं लिखत

प्रश्नः – ३ **निम्नलिखितयोः कस्यचिद् एकस्य उपरि लघुटिप्पणीं लिख्यताम्** ०२

(१) उमा हैमवती। (२) उपनिषच्छब्दार्थः।

प्रश्नः – ४ **अधोनिर्दिष्टेषु कयोश्चिद् द्वयोः अतिलघूत्तरं यच्छत**। ०२

(१) केनोपनिषदि कति खण्डाः सन्ति ? (३) मघवन् इति पदस्य कः अर्थः?

(२) जीवाः केन प्रेरितामिमां वाचं वदन्ति? (४) पञ्चप्राणाः के ?

द्वितीयान्वितिः (Unit-2)

प्रश्नः – ५ **निम्नलिखितेषु मन्त्रेषु कस्योश्चिद् द्वयोः मन्त्रयोः यथाभाष्यं व्याख्यां लिखत।** ०८

(१) कुर्वन्नेवेह कर्माणि जिजीविषेच्छतं समाः।
एवं त्वयि नान्यथेतोऽस्ति न कर्म लिप्यते नरे॥

(२) असुर्या नाम ले लोका अन्धेन तमसाऽऽवृताः।
ताँस्ते प्रेत्याभिगच्छन्ति ये के चात्महनो जनाः॥

(३) हिरण्मयेन पात्रेण सत्यस्यापिहितं मुखम्।
तत्त्वं पूषन्नपावृणु सत्यधर्माय दृष्टये।

प्रश्नः – ६ **निम्नलिखितयोः कस्यचिद् एकस्य समीक्षात्मकम् उत्तरंलिखत।** ०८

(१) ईशोनिषद्भाष्यानुसारेण परमेश्वरस्य स्वरूपं संसाधयत

(२) ब्रह्मविद्यायाः अङ्गभूतस्य कर्मयोगस्य स्वरूपं यथाभाष्यं प्रतिपादयत।

प्रश्नः – ७ **निम्नलिखितेषु द्वयोः उपरि लघुटिप्पणीं लिख्यताम्।** ०४

(१) तेन त्यक्तेन भुञ्जीथाः। (३) "परिभूः" शब्दस्य अर्थः।

(२) पूर्णमेवावशिष्यते। (४) कविः इति शब्दस्य अर्थः।

प्रश्नः – ८ अधोनिर्दिष्टेषु पञ्चानाम् अतिलघूत्तरं यच्छत ०५

(१) ईशोपनिषदि कति मन्त्राः सन्ति ?

(२) "दर्शनम्" इति पदस्य कः अर्थः ?

(३) मनीषी इति पदस्य कः अर्थः ?

(४) के अन्धं तमं प्रविशन्ति?

(५) कया अमृतम् अश्नुते?

(६) सत्यस्य मुखं केन पात्रेण अपिहितम्?

(७) आस्तिकदर्शनानि कति सन्ति ?

तृतीयान्वितिः (Unit-3)

प्रश्नः – ९ निम्नलिखितेषु मन्त्रेषु कस्योश्चिद् द्वयोः मन्त्रयोः यथाभाष्यं व्याख्यां लिखत। ०८

(१) तत्राऽपरा ऋग्वेदो यजुर्वेदः सामवेदोऽर्थर्ववेदः शिक्षा कल्पो व्याकरणं निरुक्तं छन्दो ज्योतिषमिति।
अथ परा यया तदक्षरमधिगम्यते ॥

(२) यः सर्वज्ञः सर्वविद् यस्य ज्ञानमयं तपः।
तस्मादेतद् ब्रह्म नाम रूपमन्नं च जायते ॥

(३) भिद्यते हृदयग्रन्थिश्छिद्यन्ते सर्वसंशयाः।
क्षीयन्ते चास्य कर्माणि तस्मिन् दृष्टे परावरे ॥

प्रश्नः – १० निम्नलिखितयोः कस्यचिद् एकस्य निबन्धात्मकम् उत्तरं लिखत। ०८

(१) मुण्डकोपनिषदाधारेण पराऽपराविद्यायाः यथाभाष्यं स्वरूपं प्रतिपादयत।

(२) मुण्डकोपनिषदमनुसृत्य सृष्टिक्रमं विशदयत

प्रश्नः – ११ निम्नलिखितेषु द्वयोः उपरि लघुटिप्पणीं लिख्यताम्। ०४

(१) भूतयोनिः।

(२) इष्टापूर्तं कर्म।

(३) अक्षरः इति पदस्य अर्थः।

(४) अन्तर्यामीति पदस्य अर्थः।

प्रश्नः – १२ अधोनिर्दिष्टेषु पञ्चानाम् अतिलघूत्तरं यच्छत। ०५

(१) मुण्डकोपनिषत् कस्य केन वेदेन सम्बद्धा?

(२) "द्वा सुपर्णा सयुजा' इति मन्त्रं लिखत।

(३) कर्मबीजं केन ज्ञानेन दग्धं भवति?

(४) मुण्डकोपनिषदि मुण्डकानां सङ्ख्या कति?

(५) मुण्डकोपनिषदः प्रथमः मन्त्रः कः ?

(६) अङ्गिः कस्मै ब्रह्मविद्यां प्राह ?

(७) "भुवनस्य गोप्ता" इत्यस्य कः अर्थः?

***

Answer Key

कक्षा – शास्त्रिप्रथमवर्षम् (SEM-1) **प्रश्नपत्रम् – ६** गुणाः - ७०

विषयः – रामानुजवेदान्तः **कोड – CC-1.1.2** समयः – ०३ तः ०६ पर्यन्तम्

दिनाङ्कः – १०/१२/२०१६ सन्दर्भग्रन्थः – ईशकेनमुण्डकोपनिषदः (रङ्गरामानुजभाष्यसहिताः)

प्रथमान्वितिः (Unit-1)

प्रश्नः – ३
१. चत्वारः
२. नारायणेन
३. इन्द्रः
४. प्राण-अपानादि .....

प्रश्नः – ४
१.

द्वितीयान्वितिः (Unit-2)

प्रश्नः – ८
१. अष्टादश
२. दृश्यते साक्षात्क्रियते अनेन इति दर्शनम्
३. ज्ञानी।
४. ये अविद्याम्/असम्भूतिम् उपासते
५. विद्यया
६. हिरण्मयेन पात्रेण
७. षट्

तृतीयान्वितिः (Unit-3)

प्रश्नः – ११
१. सर्वभूतानां योनिः कारणम् इत्यर्थः
२. श्रौतयजनादि इष्टम् , वापीकूपादिनिर्माणं पूर्तम्

प्रश्नः – १२
१. अथर्ववेदेन।
२. द्वा सुपर्णा सयुजा सखाया समानं वृक्षं परिषस्वजाते।
तयोरन्यः पिप्पलं स्वाद्वत्त्यनश्नन्नन्योऽभिचाकशीति ॥
३. ब्रह्मज्ञानेन।
४. त्रयः।
५. ब्रह्मा देवानां प्रथमः सम्बभूव। विश्वस्य कर्ता भुवनस्य गोप्ता। स ब्रह्मविद्यां सर्वविद्याप्रतिष्ठामर्थर्वाय ज्येष्ठपुत्राय प्राह।
६. भारद्वाजाय
७. भुवनस्य पालयिता इत्यर्थः